

Välkomna!

Karin Montheli och Päivi Lindberg

Specialpedagogiska skolmyndigheten

En likvärdig utbildning för alla

– tillsammans gör vi det möjligt

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Specialpedagogiska skolmyndigheten

- Statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor.
- Sveriges största kunskapsbank inom specialpedagogik.

Alla har rätt att lära på egna villkor

Vi arbetar för att barn, unga och vuxna, oavsett funktionsförmåga, ska nå målen för sin utbildning. Det gör vi genom

- specialpedagogiskt stöd
- undervisning i specialskolor
- tillgängliga läromedel
- statsbidrag.

Vi är en samarbetspartner

Vi bidrar med kunskap och kompetens till förskolor och skolors egna specialpedagogiska resurser. Vi finns i hela landet.

Vi har kunskap om

- individers lärande
- pedagogers arbete
- verksamhet och organisation.

Nå målen med kunskap om tillgänglighet

- Vi ger stöd för att utveckla tillgängliga lärmiljöer.
- Alla barn och elever ska ges likvärdiga förutsättningar att ta del av lärande och gemenskap i hela lärmiljön.

Specialpedagogiskt stöd

Vi ger stöd i frågor om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättning:

- specialpedagogisk rådgivning
- specialpedagogisk utredning
- information och utbildning.

Sök specialpedagogiskt stöd på www.spsm.se

Specialpedagogisk rådgivning

Vi erbjuder rådgivning, kompetensutveckling och information

- för pedagoger, arbetslag, elevhälsa, resursteam, rektorer och skolhuvudmän
- med fokus på samspelet mellan funktionsnedsättningar, pedagogik och lärmiljö
- i samverkan med de resurser som finns inom den egna verksamheten.

Läromedel för likvärdiga villkor

Vi bidrar till fungerande läromedel genom

- rådgivning om läromedel
- utställningar
- produktion av läromedel
- stöd till förlag för ett bredare utbud
- anpassningar av befintliga läromedel.

Hitta läromedel

En söktjänst för dig som söker läromedel som passar i specialpedagogiska sammanhang

- 1000-tals läromedel
- inspirationssidor

www.spsm.se/hittalaromedel

Vi fyller ständigt på!

Fråga en rådgivare

En kundtjänst inom specialpedagogik.

- Telefontid vardagar 12.00 till 16.00
- Telefonnummer: 010 473 60 00
- Sök bland redan publicerade frågor och svar
- Skicka in frågor via webbformulär.

www.spsm.se/fragaenradgivare

Kontakta oss

www.spsm.se

Telefon 010 473 50 00

Texttelefon 010 473 68 00

Följ oss på

Facebook: SPSMsverige

Twitter: @SPSMsverige

Linked in: Specialpedagogiska skolmyndigheten

Bakgrund

- Samverkan med skolhuvudman
- EEU, satsning i Lerum samverkan
- Höja kompetensen i att möta barn med NPF- spsm?
- Fritids i dag

Fritidshemmet

- Många föräldrar beskriver att om deras barn får stöd så är det framförallt under första delen av skoldagen. När fritids börjar försvinner ofta resurserna. På fritids är grupperna större och har mindre personal. För barn med NPF kan detta vara en jobbig situation.
- Barn på fritids har samma rätt till extra anpassningar och särskilt stöd som i skolan.
- Har barnet behov av särskilt stöd så ska åtgärdsprogram finnas även på fritidstid.

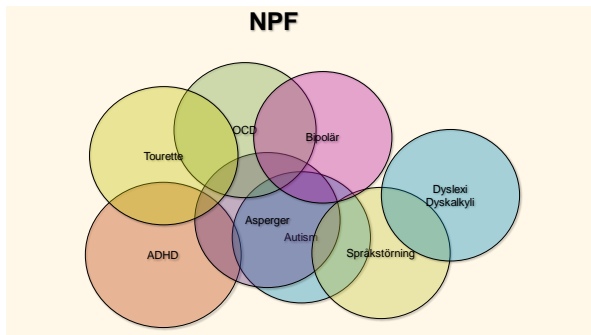

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF)

Eller barn och elever i uppmärksamhets- och samspelssvårigheter?

Specialpedagogiska skolmyndigheten

17

Komorbiditet/samsjuklighet

- lindriga begåvningsmässiga svårigheter (i gränsområdet till lindrig utvecklingsstörning)
- uppmärksamhetsstörning
- ADHD
- motorik och koordinationsproblem
- autism
- tal och språkstörning
- Språkstörning
- läs och skrivsvårigheter
- Språkstörning
- tics
- OCD (tvång)
- Depression
- selektiv mutism
- Ätstörningar
- sömnsvårigheter

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är inte sjukdomar

Det är utvecklingsrelaterade funktionsnedsättningar av en sådan grad att de kan leda till väsentliga svårigheter i vardagslivet, med skola och arbete

Handlar mer om grad än art

En stor del av problematiken kan vi alla känna igen oss i.

Det finns en risk att den naturliga variationen av olikheter och att normen snävas in.

Å andra sidan kan brist på kunskap leda till att personen inte får rätt stöd och förståelse

Vad ligger bakom symptomen som vi ser?

- Sociala faktorer
- Händelser och upplevelser i relation med andra
- Personens utvecklingsneurologiska nivå och förutsättningar
- Kognitiva förmågor (vårt sätt att tänka bearbeta och förstå information)
- Perception (uppfatta, tolka, samordna och hantera sinnesintryck)
- Impulskontroll
- Reglering av beteende och känslouttryck etc.

Diagnos

- Klinisk bedömning av läkare och psykolog, ofta utredningsteam med olika professioner.
- Observationer
- Standardiserade underlag för testmateriel/manualer och intervjuer
- Självskattningsskalor
- Funktionsundersökning

Autism

Diagnosen kännetecknas av

- bristande socioemotionell ömsesidighet och avvikelser i icke-verbal kommunikation samt
- nedsatt förmåga till flexibilitet,
- begränsad variation i beteende
- och intressen samt annorlunda perception.

Flertalet har normal begåvning men ojämn begåvningsprofil.

Autism

Utredning av kunnig och erfaren personal är ett krav för diagnos.

Avvikande funktion i cerebrala nätverk kan förklara bristande integrering av perception, motorik och kognition, vilket leder till annorlunda beteende och föreställningsvärld.

Ingen behandling tar bort alla symtom,
men tidigt stöd och psykoedukativa insatser är av värde.

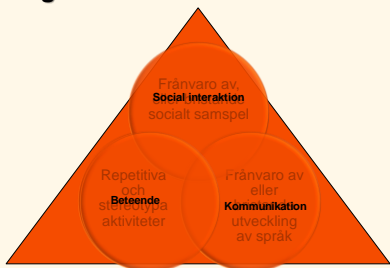
Hur vanligt är det?

Ökad förekomst?

- Ökad kunskap
- Ändrade diagnoskriterier

Ca 1% av alla barn (eller 2,5%)
2-4 gånger vanligare hos pojkar
Flickor upptäcks senare-
Mörkertal?

Wings Triad

ADHD

Vad är ADHD?

Uppmärksamhetsstörning/hyperaktivitet eller ADHD (Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder)

är en funktionsnedsättning som innebär svårigheter att koncentrera sig och/eller reglera sin aktivitetsnivå och hämma sina impulser.

ADHD

ADHD har neurobiologisk grund och påverkar hjärnans sätt att bearbeta information och att reglera beteende.

ADHD förekommer ofta tillsammans med andra utvecklingsrelaterade eller psykiatriska tillstånd.

ADHD förekommer hos ungefär fem procent av barnen och tre till fyra procent av vuxna och är därmed den vanligaste utvecklingsrelaterade funktionsnedsättningen.

ADHD är omkring dubbelt så vanligt hos pojkar som hos flickor.

ouppmärksamhet och/eller överaktivitet och impulsivitet.

Eftersom tillståndet är utvecklingsrelaterat varierar symtomen med åldern.

Hos yngre barn är överaktiviteten ofta tydligast, medan ouppmärksamheten dominerar hos de flesta från och med skoltiden och framåt tillsammans med planeringssvårigheter och impulsivitet.

Hos äldre barn, ungdomar och vuxna kan överaktiviteten kvarstå men ta sig andra uttryck, som rastlöshet och bristande tålamod.

Symtomen kan också variera beroende på sammanhanget som personen befinner sig i.

31

Ouppmärksamhetssvårigheter vid ADHD kan visa sig genom att

- personen har bristande tålmod och uthållighet,
- svårighet att följa instruktioner och reagera på direkt tilltal
- samt svårt att organisera sina uppgifter och aktiviteter.

Överaktivitet och impulsivitet vid ADHD kan visa sig genom att

- personen har svårt att sitta still.
- Hos ungdomar och vuxna kan detta istället visa sig som en rastlöshetskänsla.
- ADHD kan yttra sig på olika sätt hos olika individer men också på olika sätt hos samma individ under olika åldrar.

ADD

ADD är en variant av ADHD, utan överaktiviteten.

Personer med ADD blir ofta lätt distraherade och tappar uppmärksamheten, men man är inte överaktiv.

Istället kan de ha svårt att komma igång med aktiviteter och att få saker gjorda.

33

Orsaker

- En lång rad studier har visat på avvikelser i hjärnans aktivitet i specifika områden hos personer med ADHD.
- Nyare forskning, bland annat med hjälp av olika hjärnabbildningstekniker, tyder också starkt på att många av symtomen vid ADHD hänger ihop med kommunikationen mellan hjärnans olika delar.
- Studier har visat att ADHD har en stark äftlig komponent

Orsaker forts..

- Även olika miljömässiga faktorer har betydelse.
 - Trots det starka ärftliga inslaget har jakten på specifika ADHD-gener ännu inte gett några svar.
- Bland miljöfaktorerna har låg födelsevikt lyfts fram som riskfaktor samt att ha varit utsatt för miljögifter, infektioner eller alkohol under graviditeten.

Källa: Hjärnfonden

Centrala begrepp

- Exekutiva funktioner
- Theory of mind
- Central koherens
- Joint attention

Exekutiva funktioner

Hjärnans "dirigent"

Exekutiva funktioner?

- **Planering** samordna olika typer av information, planera, prioritera, komma igång.
- **Fokus** ha, behålla fokus och ändra fokus mellan uppgifterna. Vara målinriktad
- **Aktivitetsreglering** reglera intensitet, upprätthålla motivation.
- **Känslor** hantera frustration, upplevda orättvisor och andra känsloträngningar.
Overreagerar alt underreagerar
- **Generalisering** lära av och använda sig av tidigare erfarenheter, arbetsminne.
- **Handling** impuls kontroll, förmåga att inhibera-sätta sig in i någon annans situation.

Theory of mind

Att förstå hur andra människor tänker

Theory of mind

kan enklast översättas som en förmåga att:

- föreställa sig och förstå andra människors tankar
- ta andras perspektiv
- förstå andras avsikter
- se sig själv ur andras perspektiv
- reflektera kring eget och andras beteende
- Förståelse för hur en s egna tankar och känslor skiljer sig från andras

Theory of Mind - mentalisering

Att välja är svårt om man har en begränsad föreställningsförmåga.

Hur ska man då kunna veta vad de olika valen innebär? Konsekvensen blir oftast ett undvikande.

Begränsad föreställningsförmåga kan också innebära att man inte får upp inre bilder kring olika begrepp.

Länkar ToM Youtube

Theory of mind treårig flicka:

<http://www.youtube.com/watch?v=FLV2bGGRRrY>

Theory of mind femårig pojke:

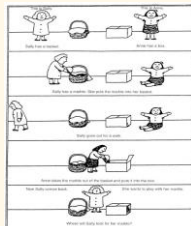
<http://www.youtube.com/watch?v=l0zTg65aaCY>

Sally och Anne

<http://www.youtube.com/watch?v=QjKTQggLH4>

Sally och Anne

Central koherens

Hjärnans pusslare

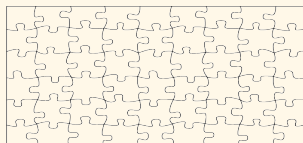

Central koherens

- Hur människor sorterar information från omvärlden
- Hur vi pusslar ihop relevant information till en sammanhängande (koherent) helhet.
- Se meningsfulla sammanhang
- Sortera bland detaljer och fånga det viktiga
- Sammanfatta det väsentliga

Om man inte kan sätta ihop information på detta sätt, blir omvärlden fragmentarisk, osammanhängande och mycket svår att förstå.

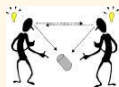

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Joint attention

Gemensamt (delat) uppmärksamhetsfokus är en förmåga som de flesta redan har sedan spädbarnsåldern. Personer med autism har generellt en mindre utvecklad förmåga. Detta leder till ett mer "egocentriskt" perspektiv.

Konkret språkuppfattning

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Fritidshemmet

- Samspelar inte som andra jämnåriga
- Leker enformigt eller annorlunda
- Oflexibla-svårt att byta spår
- Reagerar annorlunda på sinnesintryck
- Svårt med kamratrelationer
- Drar ovanliga slutsatser
- Svårt avgöra rimligt –orimligt
- Omständliga och ordrika
- Svårt att svara på öppna frågor

Fritidshemmet

- Svårt förstå liknelser och ironi
- Reagerar på oplanerade överraskningar
- Ovanliga rutiner och ritualer
- Specialintressen
- Trots god begåvning svårt att förstå lekar och regler
- Raseriutbrott
- Känsla av orättvisa
- Ensamma

Aktiviteter kräver samspel

- Riktigt, låtsas?
- Leksignaler regler
- Imitera
- Observera
- Fokusera-vara uppmärksam, uthållighet
- Se helheten
- Förstå andras perspektiv
- Fantisera

Aktiviteter kräver samspel

- Samspele-turas om
- vänta
- Begreppsförståelse
- Arbetsminne
- Sociala färdigheter-samspele
- Delad uppmärksamhet
- Flexibilitet

Att planera en aktivitet

- Tänk igenom de olika momenten.
- Vilka moment fungerar bra?
- Vilka moment fungerar inte?
- När behöver barnet/eleven stöd/hjälp?
- Hur stödjer/hjälper vi? Vem gör vad?
- Vad är nästa steg för att barnet/eleven ska bli mer självständig?

Förberedelse

Vilka förberedelser, förståelse behöver barnet/eleven för att kunna delta på lika villkor?

Socialt stöd

Vilket stöd behöver barnet/eleven för att fungera i gruppen?

Stöd

Vilket stöd behöver barnet/eleven för att lyckas?

Anpassningar

Vilka anpassningar behöver göras? Hur? Vem? När?

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Att planera för alla, inte efter hand- utan direkt

- Vilka moment innehåller aktiviteten?
- Kan man delta på olika sätt, presenteras dessa tydligt?
- Vilka delar kan alla delta i- **GRÖNT**
- Vilka delar behöver jag justera, tänka om kring, dela gruppen, vara två etc- **GULT**
- Vilka delar kan välla problem för någon/några? Hur skall jag lösa det? Annan aktivitet, resurstöd, enskilt, liten grupp? **RÖTT**

Ger en överblick och möjliggör, undvika paniklösningar, manar till samverkan

Energischema

Schema

Begriplighet – Hanterbarhet - Meningsfullhet

- **Vad?** Vad är det som ska göras?
- **Var?** Var ska uppgiften göras?
- **Med vem?** Ensam? Med vem/vilka?
- **Hur?** På vilket sätt? Hur mycket?
- **När?** När ska den göras?
- **Varför?** Vad går det ut på? Motivation?
- **Hur länge?** När tar det slut? Tid?
- **Sedan?** Vad ska ske när den är klar?

Schema

FORM	LÄNGD	ANVÄNDNING
<ul style="list-style-type: none"> •Föremål •Foto/bilder •Ordbilder •Skriven text 	<ul style="list-style-type: none"> •En aktivitet •Del av dag •Hel dag •Dagsschema •Veckoschema •Månadsschema •Årsschema 	<ul style="list-style-type: none"> •Schemakort •Fast placering •Ta med sig •Dator, pekplatta, telefon •Etc?

När ska jag börja och sluta?	Var ska jag vara?	Med vem/vilka ska jag vara?	Vad ska jag göra?	Hur länge ska jag hålla på?	Vad händer sedan?

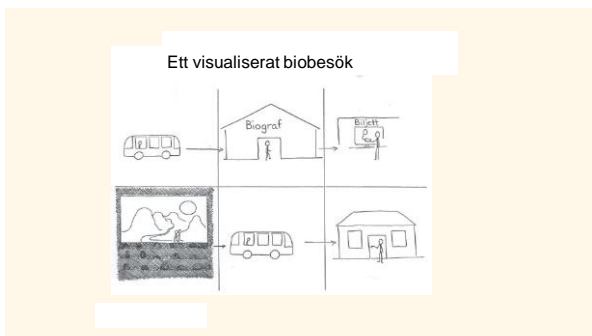

Exempel anpassningar fritids

- Förförståelse! Idag? I morgon?
- Gå igenom dagens innehåll, tydliggöra begrepp- behövs stöd?
- Visuella hjälpmedel: Checklistor, arbetsbeskrivningar, lekbeskrivningar. Tydlig information; lite i taget.
- Struktur – schema
- visuella stöd som komplement-bilder, foto, färgkoder, ritprat
- Markera övergångar
- tidshjälpmedel

Exempel anpassningar fritids

- Anpassande lekar, vuxenstöd, styrda aktiviteter
- Lugn miljö- aktiv vila (Ipad, dator, läsa, lyssna på musik, högläsning?)
- Plats att dra sig undan-reträttplats
- För en del barn bättre med längre pass, för andra barn bättre med kortare pass
- Gemensamt förhållningssätt
- Ansvarsperson i samverkan med hemmet
- Ansvarsperson som stöd i sociala sammanhang

Problemskapande beteende

kan bero på:

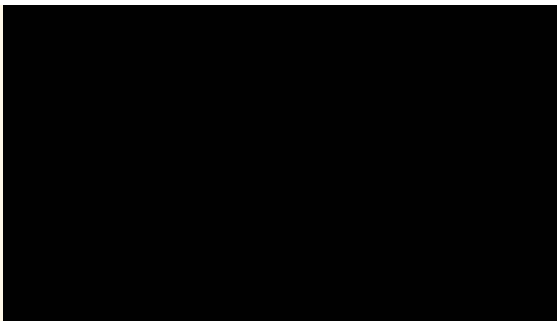
- Bristande överblick över situationen.
- Ängest, eventuellt framkallat av krav på flexibilitet.
- Bristande förmåga till att hitta en annan strategi i situationen.
- Att barnet/eleven blir överväldigat av känslor och/eller sinnesintryck

Film: Skolbild – En dag i taget 6 min

agogiska
redskapen

Svårigheter uppstår i en viss miljö som av olika skäl är svår att hantera utifrån personens förutsättningar.

Har vi en samsyn kring att det inte i första hand är barnet som har svårigheter utan att det är miljön som inte är anpassad utefter dess specifika behov?

I så fall har vi kommit långt i vårt tänk!

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Hur en miljö kan upplevas och påverka

Problemskapande beteende

- Agera mer än du pratar och förklarar.
- Tala om vad du vill att barnet/eleven ska göra kortfattat och steg för steg.
- Vädja och tjata inte och använd påståenden, inte frågor och negationer.
- Använd ett bestämt men vänligt tonfall.
- Förvissa dig om att barnet/eleven uppfattat vad du sagt genom att be det att repetera alternativt kontrollfrågor.

Problemskapande beteende

Håll känslointensiteten låg.

- Gå två steg baklänges varje gång du får lust att ta ett steg framåt för att skapa kontroll i en situation (fysisk närhet ökar känslointensiteten).
- Ta inte tag i ett barn när barnet är frustrerat.
- Skäll inte ut, ge hellre lugna, framåtriktade anvisningar gällande hur barnet skall göra.
- Var inte dominerande med hjälp av kroppsspråk
- Sätt dig ned (på en stol eller på golvet), när du upplever att barnet är frustrerat (så du kan smitta barnet med ditt lugn).

Problemskapande beteende

Håll känslointensiteten låg.

- Låt barnet/eleven få möjlighet att dra sig undan när han eller hon är frustrerad (erbjud detta som en möjlighet och inte formulerat som ett krav eller en "utvisning").
- Tala lugnt och dämpat, särskilt när barnet/eleven är frustrerat.
- Få bort andra barn/elever om ett barn är i affekt (det kan skapa den ro som är nödvändig).
- Skifta personal om du som pedagog upplever att du påverkar situationen negativt på grund av dina egna känslor (det kan vara svårt att inte låta sig påverkas av barnets/elevens frustration).

Problemskapande beteende

Håll känslointensiteten låg.

- Vid allvarliga situationer med självskadande beteende bör man skapa största möjliga ro genom att få ut andra ur lokalen, samt själv förhålla sig helt lugn. Om det är mycket våldsamt måste man självklart gripa in, men man bör tänka på att man genom att gripa in ökar barnets upplevelse av kaos betydligt.
- Ge tid och var inställd på att ett nej i en kravsituation oftast betyder: "Ge mig 10 minuter".
- När barnet/eleven håller fast vid en idé (om barnet/eleven till exempel står fast vid att vilja sitta på ett bestämt ställe i bussen), kan man på ett lugnt sätt försöka att avleda eller ge andra valmöjligheter.

Avleda

- Fungerar oftast bättre än krav
- Flyttar fokus
- Minskar risk för maktsituationer
- Uppmärksammar ("Belönar") inte negativt beteende
- Använd avledning med t ex humor

Hur förändra situationen

- Eliminera utlösande faktorer.
- Ge valmöjligheter.
- Involvera eleven, lyssna!
- Ge tid att bli redo, ställa om, avsluta etc.
- Påminn utan press och krav.
- Belöna, ge positiv feedback.
- Behåll lugnet.
- Kräv inte ögonkontakt.
- Skapa win-win situationer.

”Människor som kan uppföra sig gör det”

Annars kanske man inte kan leva upp till krav och förväntningar kring;

- Flexibilitet
- Uthållighet
- Impulskontroll
- Sociala förmågor
- Stresstålighet
- Överskott
- Fölsamhet

Lär man sig av sina erfarenheter?

- En del människor förstår inte orsak och verkan i komplexa sammanhang. De har svårt att förutsäga framtid och andras beteende eller andras krav.
- Därför upplevs konsekvenser ofta som straff.
- Man kan utgå från att konsekvenser inte fungerar på dem som upplever orättvisa eller blir genuint överraskade av konsekvensen.

Förhållningssätt

Information som inte leder vidare

- Hen har en diagnos
- Hen är från *den* förorten
- Hen vill bara ha uppmärksamhet
- Hen vill bara få sin vilja fram
- Hen manipulerar oss
- Hen saknar motivation
- Hens föräldrar har uppfostrat dåligt
- Hen har en negativ attityd
- Hens bror/syster var likadan

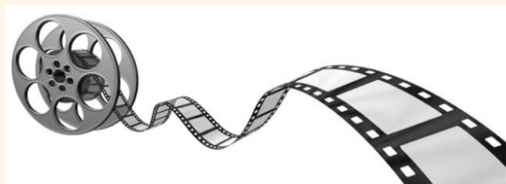
Hur ser vi på barnet/eleven?

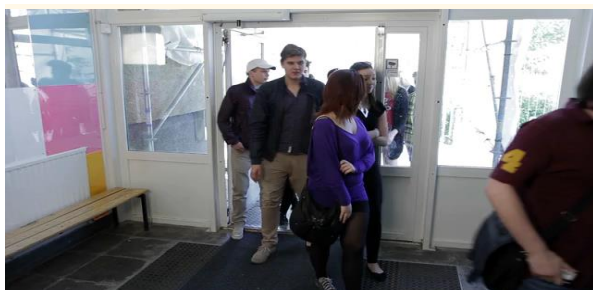
• Läger sig i	Är intresserad
• Är otålig	Är angelägen
• Är arg	Visar känslor, ledsen
• Är tjätig	Bryr sig om
• Är uppkäftig	Är uppriktig, ärlig
• Är överaktiv	Är energisk, aktiv
• Är okoncentrerad	Är trött och utsatt för höga krav

Film:

Lära om teknikstöd

Pygmalioneffekten

Eliza:

"Skillnaden mellan en blomsterflicka och en fin dam är inte hur hon uppför sig eller vad hon säger utan hur hon blir behandlad."

Haloeffekten

att man gärna tillskriver en person fler egenskaper av samma sort. Om man vet att en elev är duktig i ett ämne, kan man lätt tro att han ska vara det också i ett annat.

- Har man en gång fått en negativ bild av en människa kan det vara svårt att släppa den.
- Om någon har ett mycket behagligt utseende, är det lätt att tro att själva personen också är mycket trevlig.

– OCH TVÄRT OM

Värdegrundsarbete- en tankelek

Relationen- den mest framgångsbärande faktorn.

Tänk nu på ett barn som utmanar Dig!

Tänk på en vuxen som betytt mycket för Dig som barn.

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Vilka egenskaper hade den vuxne?
Vad var det den vuxna gjorde som gör att du tycker att den var betydelsefull?

Återkom nu i tanken till "ditt barn"

- Vad tänker Du om barnet?
- Vad tror Du barnet tänker om Dig?
- Vad tänker Du att barnet tror att Du tänker om henne/honom?
- Finns det tillit Er emellan?

Analys

- Hur ser det ut nu?
- Vad är problemet? Är vi överens om nuläget?
- Vad har vi prövat?
- Har vi gjort och tänkt samma?
- Har vi gemensamma arbetssätt?
- Gemensamt förhållningssätt?
- God relation med barnet? Lyckas någon bättre? Vad kan det bero på?

Gemensam bild av situationen- Formulera

Vart vill vi?

- Vart vill vi nå? Vad vill vi skall bli bättre?
- Hur skall vi mäta det?
- Vad behöver vi förändra?
- Hur skall vi förändra/anpassa?
- Vem involveras?
- Vem ansvarar?
- Vad betyder det för var och en?
- Vad behöver vi hjälp med? Av vem?
- När och hur skall vi följa upp?

Vad gör vi då vi ser att något inte fungerar runt ett barn/en elev?

Vad behöver vi veta?

- **NÄR** När fungerar det bra?
- **VAR** Var fungerar det bra?
- **VEM** Med vem/vilka, barn/vuxna fungerar det bra?
- **VAD** Vad och i vilka situationer fungerar bäst?
- **ORSAK** Hur kan det förklaras, hur kan vi förstå?

Hur kan vi göra mer av detta?

En enkel kartläggning

Utgår från vad som **fungerar**, varför det fungerar bra, samt hur vi kan hitta fler tillfällen att göra det som fungerar väl.

OCH att man **involverar eleven** i detta arbete.

Kartlägger inte elevens kunskaper eller förmågor utan **vilka förutsättningar som gynnar barnet/elevens inläring eller situation**

Lätt att halka in på det svåra?

- Alltså, utgå från det som fungerar och identifiera det.
- **Strukturerera samtalet noga.**
- Gå laget runt, dokumentera och låt en person leda mötet.
- Låt var och en berätta. Kanske fungerade det en liten stund på mattelektionen, eller på utflykten, eller vid en redovisning etc.

Att arbeta med loggbok som stöd

Varje pedagog runt barnet/eleven skriver ner någon situation/händelse som har fungerat under dagen, under en viss tid, ca 2 veckor.

Boka tid för uppföljande träff!

Pedagogerna träffas för uppföljning

Beskriver de fungerande situationerna för varandra, försök att utgå ifrån frågorna, när? var? vem? vad? orsak?

Vilket mönster ser man?

Finns det gemensamma "ingredienser" i de fungerande situationerna?

Ex; hur såg uppgiften ut? Hur presenterades den? Hur bemöttes barnet/eleven? Fanns det en viss struktur? Vissa personer involverade etc. etc.

Involvera barnet/eleven i ett fördjupat samtal.

Fundera på vem som lämpar sig för detta samtal och vilket samtalsstöd som eventuellt kan behövas.

Vilka frågor är lämpliga att ställa utifrån ålder och mognad?

Klarar eleven öppna frågor?

Boka uppföljande träff.

Ta reda på:

Vilka situationer upplever barnet/eleven fungerar bäst. Varför?

Hur vill barnet bli bemött?

Vad tycker barnet/eleven bäst om att göra? etc.

Koppla till pedagogernas reflektioner.

Ex: "Vi ser att det fungerar så bra när..... vad tror du att det beror på?"

Punktlista

Sammanfatta en punktlista tillsammans med barnet/eleven

ca 5-10 punkter.

Utifrån barnets/elevens behov.

Den vuxne är lyhörd men leder och hjälper till att formulera.

Exempel på punktlista fritids:

- Jag vill veta vem som arbetar på fritids, gärna bild
- Jag vill gå ut före de andra då vi skall leka på gården.
- Jag vill titta när de andra leker, innan jag provar själv.
- Jag vill ha bilder som förklarar vad jag har för aktiviteter att välja på
- Jag behöver bli påmind, med hjälp av bilder, i vilken ordning jag skall ta på mig kläderna.
- Jag vill inte ha mat som är blandad på tallriken.
- Jag vill veta en stund i förväg, när jag skall bli hämtad.
- Ibland vill jag gå undan och spela på "paddan".
- Ibland måste jag ha min keps, eller min luva inomhus.

Arbetslaget träffas igen.

Hur kan man göra mer av dessa fungerande situationer/aktiviteter?

Hur kan man koppla till olika situationer, aktiviteter?

Vad innebär det för var och en?

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

Varför "jag-form"?

2017-09-01

Vem passar kartläggningen för?

Kartläggningen är prövad från förskola till och med gymnasiet.
Tänk på att det är en tankemodell att utgå ifrån.

Ni kan göra den till er egen.

Låt den vara ett stöd för att hitta rutiner för hur man tar det där första steget, då man är orolig för ett barn eller en elev.

09-01
K.0108
Möret
hall

Sammanfattning

- Varje pedagog runt barnet/eleven skriver ner någon situation/händelse som har fungerat under dagen, under en viss tid, ca 2 veckor.
- Pedagogerna träffas därefter och beskriver de fungerande situationerna för varandra, utifrån frågorna, när? var? vem? vad, orsak?.
- Vilket mönster ser man?
- **Involvera barnet/eleven**, vilka situationer upplever barnet/eleven fungera bäst. Varför? Koppla till era pedagogernas reflektioner.
- Sammanfatta i punktlista **tillsammans med barnet/eleven**, ca 5-10 punkter. Utifrån barnets/elevens behov.
- Hur kan man göra mer av dessa fungerande situationer/aktiviteter? (Arbetslaget)
- Hur kan man dra nytta av dessa erfarenheter i verksamheten och i fler situationer? (Arbetslaget)

Involvera barnet-viktigast av allt!

- Tydlig och strukturerad i vår kommunikation
- Undvik att tolka för mycket-be om förtydligande " Menar du så här...? Uppfattar jag dig rätt när jag tror att det är så här du menar?"
- Ge tid till barnet/eleven att svara
- Stanna upp i samtal- sammanfatta, skriv ner i punkter

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Samtalsstöd

- Dataprat
- Skallfrågor
- Plus och minus
- Gubbar
- Påståendematerial

Specialpedagogiska skolmyndigheten

Litteratur

Anpassningar för oss med autismspektrumtillstånd, Hjälpmedelsinstitutet (PDF)

Asperger syndrom och andra autismspektrumtillstånd i grundskola och gymnasium, Helene Fägerblad Habilitering och hälsa (PDF)

Allt bemöta explosiva barn, Ross Green, J.Stuart Ablon

Vilse i skolan- Hur vi kan hjälpa barn med beteendeproblem att hitta rätt, Ross Green

Beteendeproblem i skolan, Bo Hejlskov Elvén

Vi är inte bra på barn som Oscar, Lena Pettersson (PDF)

Oscar visar vägen, Lena Pettersson (PDF)

Rätt att leka, hur barn med autism kan erövra leken hemma, i förskolan och i skolan, Maggie Dillner och Annika Eriksson, Specialpedagogiska skolmyndigheten

Litteratur forts..

Inkludering och målpuppfyllelse- att nå framgång med alla elever, Bengt och Elisabeth Persson

Stödmaterial för att inkludera elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar i grundskolan, Ulrika Aspeflo (PDF)

Inkluderande undervisning- vad kan man lära av forskningen? Nilholm, Göransson (SPSM. PDF)

Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning, Specialpedagogiska skolmyndigheten (PDF)

Hjälpmedelsboken, Gunilla Gerland

Litteratur forts..

En inkluderande skola, en kunskapsöversikt, Inger Nilsson (Autismforum)

En skola för alla och envar, Eva Nordin Olsson, artikel PDF

Svårigheter med social kommunikation-instruktionsbok, OrdAF

Barn som oroar, Hasse Hedström

Barn som väcker funderingar, Gunilla Gerland och Ulrika Aspeflo

Teknikstöd i skolan, slutrapport, Hjälpmedelsinstitutet (PDF)